

Jord- och skogsbruksutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om plantmaterial

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om plantmaterial (RP 126/2016 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Pirjo Tomperi, jord- och skogsbruksministeriet
- överinspektör Jari Poutanen, Livsmedelssäkerhetsverket
- verksamhetsledare Jyri Uimonen, Taimistoviljelijät-Plantskoleodlarna ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- specialsakkunnig Heini Färkkilä, justitieministeriet
- Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om plantmaterial ändras. Lagen utökas med grundläggande bestämmelser om en sortlista över salufört plantmaterial för trädgårdsväxter och om villkoren för att en sort ska tas in på listan. Dessutom får lagen bestämmelser om laboratorier som får undersöka prov på plantmaterial och om de krav som ställs på laboratorierna. Med ändringen genomförs de ändringar som är nödvändiga för att uppdatera lagen så att den motsvarar Europeiska unionens lagstiftning. Samtidigt skapas det förutsättningar för att kraven i EU-lagstiftningen ska kunna uppfyllas på ett heltäckande sätt.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

Betänkande JsUB 13/2016 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Kommissionens genomförandedirektiv från 2014 om fruktplantor föreskriver om en sortlista och de innehåller mer detaljerade bestämmelser om aktörer och inspektioner. Direktiven gäller kraven för fruktträd och bärväxter för fruktodling.

I lagen om plantmaterial avses med plantmaterial för trädgårdsväxter plantor och annat förökingsmaterial av fruktträd, bärväxter, prydnads- och köksväxter med undantag för köksväxtfrön. Av propositionen framgår det att lagen om plantmaterial saknar bestämmelser om en sortlista, villkor för att godkännas på sortlistan och utredningar om överensstämmelse med kraven. Lagen har heller inga bestämmelser om de krav som ställs på laboratorier som undersöker prover. Lagen måste alltså kompletteras med sådana bestämmelser samt med ett bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser genom förordning. Utskottet vill samtidigt påpeka att det än så länge inte ställs några krav på att prydnadsväxter ska godkännas för sortlistan. Däremot förs det en sortlista över grönsaksväxter i enlighet med 5 § i lagen om handel med utsäde (728/2000).

Regeringen föreslår följaktligen att lagen om plantmaterial får grundläggande bestämmelser om en sortlista över salufört plantmaterial för trädgårdsväxter. En sort ska godkännas för listan av Livsmedelssäkerhetsverket under förutsättning att den uppfyller de krav som EU:s lagstiftning om plantmaterial eller den nationella lagstiftningen föreskriver. Kriterierna för att en sort ska antecknas i sortlistan kan avvika från varandra beroende på om det är fråga om en helt ny sort, en så kallad gammal sort eller en sort som är godkänd i en annan medlemsstat. EU:s lagstiftning om plantmaterial kräver att det föreskrivs lindrigare krav för gamla sorter än för nya. Lagen föreslås också få bestämmelser om de laboratorier som undersöker de prover som krävs enligt direktivet. Vidare får lagen ett bemyndigande att genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet utfärda närmare bestämmelser. I övrigt kommer den nuvarande mekanismen att vara oförändrad och ändringarna avser bara att komplettera lagen med de krav som ingår i direktivet.

Utskottet noterar att sortlistan över nationella fruktträd och bärväxter bedöms innehålla främst så kallade gamla sorter och vara liten eftersom marknadsområdet är så begränsat.

Det är positivt att listan över växter sorter kan uppta sorter som uppfyller nationella krav utan att det behövs en särskild ansökan. För sorter som saluförs nationellt och som är av mindre betydelse i kommersiell frukt- och bärproduktion räcker det med ett enklare förfarande för sortbeskrivning, nämligen officiellt erkänd beskrivning. Detta medverkar till att bevara den nationella banken av frukt- och bärgener, som är värdefulla i genetiskt och kulturhistoriskt perspektiv. I sin produktion har de finländska plantskolorna bland annat ett stort och unikt sortiment av gamla äppelsorter. Sett ur ett konsumentperspektiv är det överskådligt när alla sorter, också de som bara saluförs i Finland, finns samlade i en enda sortlista.

För näringsgrenen och odlarnas rättssäkerhet är det av stor betydelse att det plantmaterial som saluförs för professionell odling kvalitetssäkras, påpekar utskottet. Samtidigt framhåller utskottet att myndigheternas tillsyn över verksamheten spelar en stor roll för att produktionen och saluföringen ska kunna hålla hög kvalitet. Vi behöver alltså både egenkontroll från aktörerna sida och tillsyn från myndigheternas sida.

Betänkande JsUB 13/2016 rd

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget, men med följande ändringar.

DETALJMOTIVERING

5 d §. Giltighetstiden för ett sortgodkännande samt strykande av en sort från listan. Utskottet noterar att det i 1 mom. inte framgår vem det är som godkänner en sort för listan. För tydlighetens skull föreslår utskottet att Livsmedelssäkerhetsverket nämns som godkännande myndighet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 126/2016 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om plantmaterial

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om plantmaterial (1205/1994) nya 5 a— 5 e § och ett nytt 2 a kap. som följer:

5 a §

Växsortlista

Livsmedelssäkerhetsverket ska föra en växsortlista över sorter som utgör plantmaterial för trädgårdsväxter.

I sortlistan antecknas sortbenämning och synonymer, uppgifter om art och sort, datum för registrering och registreringens sista giltighetsdag samt andra uppgifter som behövs för att identifiera sorten.

Närmare bestämmelser om de sorter som tas in i sortlistan och de uppgifter som enligt 2 mom. ska antecknas i den utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet, med iakttagande av vad som föreskrivs i Europeiska unionens lagstiftning om plantmaterial för trädgårdsväxter och i nationella bestämmelser.

Betänkande JsUB 13/2016 rd

5 b §

Godkännande för intagning i växsortlistan

En sort ska godkännas för intagning i växsortlistan, om den är tillräckligt särskiljbar, enhetlig och stabil.

Ansökan om att en sort ska tas in i växsortlistan ska göras skriftligen hos Livsmedelssäkerhetsverket. Till ansökan ska fogas uppgifter om sorten och om att sorten uppfyller kraven. Sorter som enbart uppfyller de nationella kraven kan tas in i listan även utan ansökan, om Livsmedelssäkerhetsverket bedömer att sorten uppfyller de föreskrivna kraven.

Närmare bestämmelser om de förutsättningar för godkännande som avses i 1 mom. och om de uppgifter som ska ingå i ansökan enligt 2 mom. samt om bedömningen av om sorten uppfyller kraven utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet, med iakttagande av vad som föreskrivs i Europeiska unionens lagstiftning om plantmaterial för trädgårdsväxter och i nationella bestämmelser.

5 c §

Odlingsförsök för utredande av överensstämmelse med kraven

Om det krävs odlingsförsök för att utreda om en sort enligt 5 b § överensstämmer med kraven, ordnar Livsmedelssäkerhetsverket på begäran av sökanden undersökningen av sorten med internationella metoder för att utreda om sorten är särskiljbar, enhetlig och stabil. Sökanden ska förse Livsmedelssäkerhetsverket, eller den av Livsmedelssäkerhetsverket anvisade aktör som utför odlingsförsöken, med behövligt material av sorten samt annan behövlig information. Sökanden svarar för kostnaderna för odlingsförsöken.

Om sökanden lägger fram en sortbeskrivning som fastställts av ett ansvarigt officiellt organ i en annan medlemsstat i Europeiska unionen, och Livsmedelssäkerhetsverket bedömer att beskrivningen uppfyller förutsättningarna enligt 5 b § för godkännande för intagning i växsortlistan, behöver odlingsförsök inte göras på nytt.

Närmare bestämmelser om de i 1 mom. avsedda metoderna för undersökning av om en sort är särskiljbar, enhetlig och stabil utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet, med iakttagande av vad som föreskrivs i Europeiska unionens lagstiftning om plantmaterial för trädgårdsväxter och i nationella bestämmelser.

5 d §

Giltighetstiden för ett sortgodkännande samt strykande av en sort från listan

En sort kan godkännas **av Livsmedelssäkerhetsverket** för intagning i växsortlistan för en viss tid och tiden i fråga kan förlängas på ansökan. Livsmedelssäkerhetsverket kan även utan ansökan förlänga giltighetstiden för en sort, om detta främjar den genetiska mångfalden och en hållbar produktion eller har något annat allmänintresse.

Livsmedelssäkerhetsverket kan stryka en sort från listan, om de förutsättningar för godkännande som anges i Europeiska unionens lagstiftning eller nationella bestämmelser inte längre är uppfyllda eller om det vid tidpunkten för ansökan om godkännande eller under bedömningen lämna-

Betänkande JsUB 13/2016 rd

des osanna eller bedrägliga uppgifter om de förhållanden som legat till grund för beslutet om godkännande för intagning i listan.

Närmare bestämmelser om giltighetstiden för godkännandet av en sort för intagning i listan enligt 1 mom. får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet, med iakttagande av vad som föreskrivs i Europeiska unionens lagstiftning om plantmaterial för trädgårdsväxter och i nationella bestämmelser.

5 e §

Underrättelser till övriga medlemsstater och till kommissionen

Livsmedelssäkerhetsverket svarar för underrättelserna till övriga medlemsstater i Europeiska unionen och till Europeiska kommissionen i enlighet med Europeiska unionens lagstiftning om plantmaterial för trädgårdsväxter.

2 a kap.

Laboratorier

6 a §

Undersökningslaboratorier

Sådan hantering och sådana undersökningar av myndighetsprover som krävs enligt denna lag ska utföras vid Livsmedelssäkerhetsverket eller vid ett laboratorium som har godkänts av Livsmedelssäkerhetsverket eller av en medlemsstat i Europeiska unionen.

Prover som hör till aktörens egenkontroll ska undersökas vid ett laboratorium som Livsmedelssäkerhetsverket godkänt för ändamålet eller vid ett laboratorium som har godkänts för undersökning av myndighetsprover.

Närmare bestämmelser om hanteringen av de prover som avses i 1 och 2 mom. och om undersökningsmetoderna får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet, med iakttagande av vad som föreskrivs i Europeiska unionens lagstiftning om plantmaterial för trädgårdsväxter och i nationella bestämmelser.

6 b §

Godkända laboratorier

Livsmedelssäkerhetsverket godkänner på ansökan ett laboratorium som ett laboratorium som undersöker myndighetsprover eller prover som tagits inom ramen för aktörens egenkontroll. Förutsättningarna för godkännandet är att laboratoriet har tillgång till tillräckligt med yrkeskunnig personal och att laboratoriet har den tekniska beredskap som behövs för verksamheten samt att laboratoriet iakttar god laboratoriesed.

Betänkande JsUB 13/2016 rd

Närmare bestämmelser om kompetenskraven för de godkända laboratoriernas personal och om de krav som ställs på laboratoriernas tekniska beredskap får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet

6 c §

Godkända laboratoriers underrättelseskyldighet

Ett godkänt laboratorium ska utan dröjsmål underrätta den som beställer undersökningen och Livsmedelssäkerhetsverket om resultat som tyder på förekomst av sådana skadegörare som avses i lagen om skydd för växters sundhet (702/2003). Bestämmelser om andra skadegörare för vilka underrättelseskyldighet gäller får dessutom utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet, med iakttagande av vad som i Europeiska unionens lagstiftning om plantmaterial för trädgårdsväxter krävs beträffande tillsynsmyndigheternas kännedom om sådana skadegörare.

Ett godkänt laboratorium ska på Livsmedelssäkerhetsverkets begäran lämna verket ett sammandrag av de i 6 a § 1 och 2 mom. avsedda undersökningar som laboratoriet utfört och om undersökningsresultaten. Sammandragen av de undersökningar som avses i 6 a § 2 mom. och resultaten av dem får inte innehålla personuppgifter eller identifieringsuppgifter om tillsynsobjekt.

Ett godkänt laboratorium ska utan dröjsmål underrätta Livsmedelssäkerhetsverket om det görs betydande ändringar i verksamheten, om verksamheten avbryts och om verksamheten upphör.

Närmare bestämmelser om innehållet i och lämnandet av underrättelser och sammandrag får utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

6 d §

Tillsyn över laboratorier

Livsmedelssäkerhetsverket övervakar att laboratorier som godkänts i enlighet med 6 b § följer denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den när de utför sina uppgifter enligt denna lag. Om ett laboratorium inte längre uppfyller förutsättningarna för godkännande enligt 6 b § eller om det annars förekommer allvarliga brister i laboratoriets verksamhet, ska Livsmedelssäkerhetsverket uppmana laboratoriet att avhjälpa bristerna inom utsatt tid. Livsmedelssäkerhetsverket ska återkalla godkännandet, om laboratoriet inte har avhjälpt bristerna inom den utsatta tiden.

Livsmedelssäkerhetsverket får med tanke på den tillsyn som avses i 1 mom. register över godkända laboratorier. I registret antecknas det godkända laboratoriets namn, kontaktuppgifter, kompetensområde, namnet på den person som ansvarar för undersökningarna, uppgifter om de tillsynsåtgärder som genomförts samt de uppgifter enligt 6 c § 3 mom. som gäller ändringar i verksamheten.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande JsUB 13/2016 rd

Helsingfors 27.10.2016

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Jari Leppä cent
vice ordförande Reijo Hongisto saf
medlem Teuvo Hakkarainen saf
medlem Lasse Hautala cent
medlem Anne Kalmari cent
medlem Johanna Karimäki gröna
medlem Jukka Kopra saml
medlem Susanna Koski saml
medlem Kari Kulmala saf
medlem Jari Myllykoski vänst
medlem Tytti Tuppurainen sd
medlem Eerikki Viljanen cent
ersättare Juha Pylväs cent.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.